

Uzasadnienie

W dniu 30 czerwca 2018 roku weszły w życie wytyczne Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (EBA) w sprawie odpowiedniości członków (w tym prezesów) organów zarządzających i pełniących najwyższe funkcje (EBA/GL/2017/12). Zaleca się tam, aby we wszystkich instytucjach CRD (oznacza instytucję kredytową, a w tym bank spółdzielczy) powoływani byli docelowo do organu nadzorczego (rady nadzorczej) tzw. niezależni członkowie. Z uwagi na fakt, że bank spółdzielczy nie jest zaliczany do znaczących instytucji CRD, przyjmuje się, że w jej składzie powinien zasiadać jeden taki członek. „Bycie niezależnym” ma oznaczać tu, że członek organu zarządzającego pełniący funkcję nadzorczą nie posiada obecnie, ani nie posiadał w przeszłości żadnych powiązań czy relacji z instytucją CRD lub jej zarządem, które miałyby wpływ na obiektywną i wyważoną ocenę sytuacji przez członka i ograniczyłyby jego zdolność do podejmowania decyzji w sposób niezależny. Jednocześnie określając kwalifikację wszystkich członków rady nadzorczej banku spółdzielczego wymaga się tzw. „Niezależności osądu”. W tym wypadku chodzi tu o zespół cech behawioralnych, które powinien prezentować członek rady nadzorczej (siła argumentacji, odwaga w stawianiu kwestii i ich obrony, przeciwstawianie się „grupowemu myśleniu” itp.). Oceny spełniania przez członków rad nadzorczych tych kryteriów dokonywałby organ państwowy nadzorujący działalność instytucji finansowych (w naszym wypadku Komisja Nadzoru Finansowego). Pomimo tego, że są to tylko wytyczne, w znacznej części już funkcjonują w polskim ustawodawstwie poprzez m.in. wprowadzenie obligatoryjnego wymogu powoływania w ramach rad nadzorczych spółdzielczych instytucji finansowych tzw. komitetów audytu.

Przeciwko zastosowaniu wobec banków spółdzielczych tego wymogu w kwietniu br. wystąpili do Europejskiego Nadzoru Bankowego (EBA), wspólnie - Prezydent Międzynarodowego i Europejskiego Związku Spółdzielczego.

W związku z powyższym Zgromadzenie Ogólne Krajowej Rady Spółdzielczej postanawia wyrazić swój zdecydowany sprzeciw przeciwko próbom implementacji powyższego wymogu do polskiego porządku prawnego i objęcia nim banków spółdzielczych. Uzasadnienie powyższego stanowiska stanowi, w szczególności:

- w czytując się w treść wspomnianych wytycznych odnosi się wrażenie, że uwzględniają one jedynie anglosaski, monistyczny system spółki (zakłada występowanie jednego organu łączącego jednocześnie funkcje zarządzające i nadzorcze),
- rozwiązanie może mieć zastosowanie w dualistycznych spółkach prawa handlowego (obowiązuje tu obligatoryjny podział funkcji na organ zarządzający i nadzorczy), gdzie występuje rozproszony akcjonariat, który często nie ma swojej reprezentacji w organie nadzorczym,
- nie uwzględnia się istoty ustroju podmiotu spółdzielczego, gdzie obowiązuje zasada „jeden udziałowiec jeden głos”. Trudno więc mówić tu o dominacji określonego udziałowca, który na dodatek miałby istotny wpływ na decyzje podejmowane przez organ nadzorczy. Patrząc na to z tego punktu widzenia, trudno również mówić o rozproszonych udziałowcach, którzy nie mieliby swojej reprezentacji w radzie nadzorczej,

- zdecydowanie protestujemy przeciwko odstępieniu od wolnego, otwartego i demokratycznego wyboru członków rad nadzorczych. Prawo spółdzielcze nie dopuszcza innego trybu wyłaniania składów organów spółdzielczych. Jakiegokolwiek inne formy byłyby złamaniem podstawowych zasad członkowskich, a Prawo spółdzielcze ma w tym względzie pierwszeństwo nad innymi regulacjami.

Jednocześnie Zgromadzenie Ogólne Krajowej Rady Spółdzielczej dostrzega konieczność ciągłego doskonalenia i podnoszenia kwalifikacji członków rad nadzorczych banków spółdzielczych. Uważamy jednak, że cel ten można osiągnąć innymi metodami, np. poprzez system szkoleń członków organów nadzorczych. Natomiast administracyjne wprowadzanie takich rozwiązań traktować będziemy jako podważanie niezależności i samodzielności podmiotu spółdzielczego, czego nie da się pogodzić ze słusznymi działaniami na rzecz podwyższenia bezpieczeństwa działania jednostki zaufania publicznego.